

Nr 155.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av mark från vissa kronoegendomar m. m.; given Stockholms slott den 26 februari 1943.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o—12:o hemställt.

GUSTAF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 26 februari 1943.

Närvarande.

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp anhåller efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet att få underställa Kungl. Maj:ts prövning vissa ärenden angående försäljning av mark från kronoegendomar m. m., vilka ärenden synts böra föranleda framställning till riksdagen, samt anför härom följande.

1:o.

Vennesta nr 2 i Stockholms län.

Kronoegendomen 5/8 mantal Vennesta (Vänsta) nr 2 (2⁴) i Odensala socken, Stockholms län, är enligt arrendekontrakt den 2 februari 1933 utarrenderad till Sten Haldor Uppsäll för tiden till den 14 mars 1943 mot en årlig avgäld av dels 31,5 hektoliter råg och 42 hektoliter korn, dels

Bihang till riksdagens protokoll 1943. 1 saml. Nr 155.

därutöver 590 kronor. För arrendeåret 14 mars 1942—14 mars 1943 utgör avgälden, omräknad i penningar, 1 808 kronor.

Av egendomen skall det s. k. Hemtorpsskiftet om 40,5790 hektar enligt Kungl. Maj:ts beslut den 24 juli 1942 under vissa villkor överföras till jordfonden mot en ersättning till domänfonden av 8 000 kronor.

Uppskattningsförrättning har den 28 augusti och den 16 oktober 1942 hållits å återstoden av egendomen eller huvudgården, som utgöres av hemskiftet och den s. k. Storskogen. Av det därvid förda protokollet och övriga till ärendet hörande handlingar ävensom en av förste lantmätaren C. A. Sjöberg år 1908 över egendomen upprättad karta inhämtas i huvudsak följande.

Huvudgården, som är belägen cirka 3 kilometer från Odensala järnvägsstation, innehåller sammanlagt 65,0200 hektar, därav 22,5310 hektar åker och tomt, 41,8360 hektar avrösningsjord och 0,6530 hektar impediment. Av skogsmarken belöper 30,9900 hektar å hemskiftet och 11,4990 hektar å Storskogen.

Åkerjorden består av delvis styv och delvis moblandad lerjord. Täckdikning är ej verkställd. Stora delar av åkerjorden liksom av den naturliga betesmarken äro högt belägna och lida på grund därav under torra år av torka. En del av betesmarken är i behov av torrläggning. Skogens kvalitet är god. Till egendomen hör andel i Ärlinghundra häradsallmänning, varifrån under de senaste fem åren erhållits en årlig utdelning av 65 kronor.

Manbyggnad, ladugård och stall samt vagnslider behöva nybyggas för en beräknad kostnad av 52 000 kronor. En tvättstuga, en ladugården vidbyggd mjölkammare samt en brunn tillhöra arrendatorn. Kronans byggnader äro brandförsäkrade för 43 000 kronor.

Taxeringsvärdet för egendomen i dess helhet är 37 300 kronor, därav 30 300 kronor utgöra jordbruksvärde och 7 000 kronor skogsvärde.

Elektriska ledningar, tillhörande kronan, Stockholms stad och Odensala elektriska distributionsförening, äro framdragna över hemskiftet.

Uppskattningsnämnden har med anledning av de stora byggnadskostnaderna föreslagit, att huvudgården måtte försäljas med hembuds rätt för arrendatorn, vilken väl hävdar egendomen och vars släkt före honom innehaft densamma sedan år 1871. Nämnden har uppskattat värdet av inägora med kronans byggnader till 13 518 kronor 60 öre. Ehuru särskild skogsvärdering icke ägt rum vid uppskattningstillfället, har nämnden föreslagit ett saluvärde av 30 000 kronor för huvudgårdens båda skiften. En ledamot av nämnden, hemmansägaren Gust. Vennberg, har anfört reservation häremot och för sin del uppskattat saluvärdet till 28 000 kronor. Nämnden har icke ansett anledning föreligga att förbehålla kronan återköps- eller nyttjanderätt vid eventuell försäljning av huvudgården.

Efter utförandet av förut nämnda byggnadsarbeten har nämnden ansett huvudgården betinga ett arrendebelopp av 1 560 kronor. Vid utarrende-

ring under kortare tid med bibehållande av det nuvarande byggnadsbeståndet har arrendevärdet uppskattats till 1 020 kronor.

Vid en härefter i december 1942 genom revirförvaltningen verkställd skogsvärdering hava Hemsbogen och Storskogen värderats till 16 700 kronor och 7 700 kronor eller sammanlagt till 24 400 kronor.

Enligt en inom domänstyrelsen verkställd granskning av denna värdering hade värdet av skogsmark och skog bort uppskattas till 15 700 kronor för Hemsbogen och 8 000 kronor för Storskogen eller sammanlagt 23 700 kronor, vartill bort läggas kapitaliserade värdet av utdelningen från häradsallmanningen med 1 625 kronor.

Revirförvaltaren har ansett det av nämnden uppskattade värdet av inägorna vara alltför lågt med hänsyn till det värde, som vid en av revirförvaltaren gjord uppdelning av taxeringsvärdet belöper å inägorna. Enligt denna uppdelning skola av det inägorna åsatta taxeringsvärdet 20 000 kronor belöpa på huvudgården och 10 300 kronor å Hemtorpsskiftet. Enär skogens beskaffenhet synes vara så god, att Hemsbogen väl torde täcka behovet av husbehovsvirke, bör Storskogen utan olägenhet kunna bibehållas i kronans ägo eller försäljas separat.

Överjägmästaren har på det livligaste tillstyrkt försäljning av hemskiftet samt förklarat, att på grund av de dåliga åbyggnaderna icke finnes anledning till erinran mot det av uppskattningsnämnden inägorna åsatta saluvärdet. Överjägmästaren har icke något att erinra mot att Storskogen tills vidare behålles i kronans ägo.

Domänstyrelsen har med skrivelse den 19 januari 1943 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört följande.

Styrelsen tillstyrker försäljning av egendomen med undantag av Hemtorpsskiftet med hembuds rätt för egendomens arrendator S. H. Uppsäll. Från vederbörande distriktslantmätare har styrelsen under hand inhämtat, att Hemtorpsskiftet vid blivande avstyckningsförrättning skulle komma att tilldelas minst hälften av egendomens andel i Ärlinghundra häradsallmanning. Värdet av å huvudgården belöpande andel i allmanningen kan därför ej uppskattas till mer än cirka 800 kronor. En sammanställning av de erhållna värdena giver sålunda vid handen, att saluvärdet av huvudgården jämte allmänningsandelen bort uppskattas till 38 000 kronor.

Efter underhandlingar med arrendatorn har denne skriftligen förklarat sig villig inköpa egendomen med undantag av Hemtorpsskiftet för 32 000 kronor under förutsättning att köpeskillingen får erläggas på s. k. egnahems villkor. Styrelsen anser för sin del denna köpeskillning kunna godtagas. Enär Storskogen synes bliva erforderlig vid ett uppbyggande av egendomen, bör detta skifte ej undantagas från försäljningen. Vid den allmänna utredningen om kronans jordbruksdomäner hava revirförvaltaren och domänintendenten hänfört ifrågavarande egendom till sådana kronoegendomar, vilka på grund av befintlig skogstillgång ej synas böra avyttras. I likhet med överjägmästaren och övriga vederbörande anser emellertid styrelsen berörda omständighet icke vara av beskaffenhet att påkalla egendomens behållande i statsverkets ägo. Försäljningen torde böra ske med tillträdes rätt för köpare den 14 mars 1943. Egendomen besväras av ett avdikningslån för »Svartsjöns dikningsföretag», vilket dock uppgivits endast beröra Hemtorpsskiftet.

Departement-
chefen.

I likhet med domänstyrelsen tillstyrker jag, att vid försäljning av egendomen köpet skall omfatta jämväl den s. k. Storskogen. Av handlingarna i ärendet framgår, att behovet av ny- och ombyggnad är betydande. Med hänsyn härtill och till angelägenheten av att i möjligaste mån underlätta den sålunda erforderliga saneringen av egendomens byggnadsbestånd anser jag, att den av arrendatorn bjudna och av domänstyrelsen förordade köpeskillingen bör godtagas. Med biträdande av domänstyrelsens försäljningsförslag hemställer jag alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att, sedan det s. k. Hemtorpsskiftet av kronoegendomen 5/8 mantal Vennesta (Vänsta) nr 2 (2¹) i Odensala socken, Stockholms län, blivit avstyckat, egendomen i övrigt må för en köpeskillning av 32 000 kronor försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembuds rätt enligt 9 § förordningen för arrendatorn S. H. Uppsäll och med tillträde den 14 mars 1943 i då befintligt skick, därvid samtliga mellan Uppsäll och kronan förefintliga, på arrendekontraktet grundade fordringsanspråk med undantag av till äventyrs oguldna arrendeavgälder och skatter skola anses vara reglerade i och genom försäljningen, samt under villkor i övrigt

att försäljningen icke omfattar andra å egendomen befintliga hus och anläggningar än sådana, som tillhöra kronoegendomen,

att köparen skall erlägga 4 procent ränta å köpeskillingen från den 14 mars 1943 till dess köpekontrakt upprättas,

att köparen ansvarar för egendomen åvilande annuiteter och övriga utgifter för torrlägningsföretag, i den mån de i försäljningen ingående delarna av egendomen därav beröras,

att köparen såsom ägare av egendomen medgiver vattenfallsstyrelsen rätt att dels kostnadsfritt för all framtid bibehålla en över egendomen framdragen högspänningsledning, dels borttaga för ledningen hinderliga och för dess säkerhet farliga träd och buskar, vilka skola alltjämt tillhöra egendomens ägare och tillvaratagas av denne, dels ock för styrelsens personal erhålla obehindrat tillträde till egendomen för ledningens tillsyn, underhåll och reparation, skolande vattenfallsstyrelsen ersätta skada, som orsa-

kas genom trädens eller buskarnas borttagande eller genom vållande av styrelsens personal,

att vattenfallsstyrelsen till säkerhet för oförmälda rättigheter må till förmån för den av Kungl. Maj:t och kronan ägda strömfallsfastigheten Söderfors 1² i Älvkarleby socken erhålla servitutsinteckning i egendomen,

att köparen, innan dylik inteckning meddelats, skall vara skyldig att vid överlåtelse av egendomen eller del därav göra förbehåll om ifrågavarande rättigheters bestånd ävensom förbinda ny ägare att vid sådan överlåtelse göra enahanda förbehåll, samt

att innehavare av annan över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragen elektrisk ledning förbehålles rätt att bibehålla ledningen och nyttja densamma utan rätt för köparen till annan ersättning än av ledningens innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningen ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

2:o.

Kromsta nr 3 i Uppsala län.

Kronoegendomen förra hovsmedsbostället 1 mantal Kromsta nr 3 (3¹) i Litslena socken, Uppsala län, är enligt arrendekontrakt den 13 januari 1939 utarrenderad till Birger Johansson för tiden till den 14 mars 1944 mot en årlig avgäld av dels 9 hektoliter vete, 12 hektoliter blandsäd, hälften korn och hälften havre, samt 129 kilogram smör, dels därutöver 450 kronor. För arrendeåret 14 mars 1942—14 mars 1943 utgår avgälden, omräknad i penningar, med 1 352 kronor 73 öre.

Uppskattningsförrättning har hållits den 2 november 1942. Av det därvid förda protokollet jämte övriga till ärendet hörande handlingar ävensom en av distriktslantmätaren M. Mörtsell år 1910 över egendomen upprättad karta inhämtas i huvudsak följande.

Egendomen, som är belägen 7 kilometer från Grillby järnvägsstation och 12 kilometer från Enköping, innehåller — med undantag av mark, som tagits i anspråk för järnväg, samt försålda utskiftet Hammarsängen — en areal av 45,2679 hektar, därav 38,7980 hektar åker och tomt, 6,3420 hektar avrösningsjord samt 0,1279 hektar impediment. Egendomen saknar skog men till densamma hör andel i Trögd's häradsallmänning, för vilken andel den

årliga utdelningen för närvarande utgör 5 kubikmeter virke samt 40 kronor kontant.

Åkrarna äro belägna på ömse sidor om gårdstomten och hava i allmänhet god lutning med avfall för vattnet. De besväras emellertid flerstädes av backar och impediment samt jordfasta stenar. Jordmånen utgöres till större delen av lermylla av växlande djup på lerbotten samt till någon mindre del av mylla och dyjord på lerbotten med ett mellanliggande lager av torv. Dikningsförhållandena äro goda. Avrösningsjorden har utlagts till betesmark.

Kronans byggnader å egendomen äro i medelgott skick. Brandförsäkringsvärdet utgör 65 500 kronor. Den elektriska anläggningen tillhör arrendatorn, som jämväl äger vagnbod och vagnslider, en ladugården vidbyggd agnbod, körhus, smedja, drängkammare och slöjdbod, mjölkrum i ladugården samt vattenledning med hydroforanläggning. Lider och magasin samt arbetarbostad med uthus för en familj behöva nybyggas. Härjämte erfordras gödselstad med urinbrunn.

Taxeringsvärdet är 31 900 kronor jordbruksvärde.

Uppskattningsnämnden har åsatt egendomen ett saluvärde av 41 300 kronor, därav 1 400 kronor utgöra det kapitaliserade värdet av utdelningen från häradsallmanningen. Värderingen är verkställd under förutsättning, att egendomen försäljes i befintligt skick. Enär egendomen brukats väl av arrendatorn samt före honom hans fader och morfader sedan 60 år tillbaka, har nämnden föreslagit, att arrendatorn måtte erhålla hembuds rätt vid egendomens försäljning. Nämnden har icke funnit anledning föreslå särskilda villkor rörande egendomens användning eller försäljning med återköpsrätt. Skola föreskrifter härom likväl anses böra ifrågakomma, bör saluvärdet nedsättas med 10 procent. Efter utförandet av nämnda byggnadsarbeten har nämnden ansett egendomen betinga ett arrendevärde av 2 200 kronor.

Överjägmästaren har ansett, att anledning icke funnes att ur skogssynpunkt påyrka egendomens bibehållande i kronans ägo.

Arrendatorn Birger Johansson har skriftligen förklarat sig villig inköpa egendomen med tillträdesrätt den 14 mars 1944 för en köpeskilling av 41 300 kronor att erläggas enligt 22 § A) försäljningsförrordningen.

Domänstyrelsen har med skrivelse den 12 februari 1943 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört i huvudsak följande.

Då arrendatorn äger ett flertal byggnader och anläggningar å egendomen samt önskar förvärva densamma, biträder styrelsen förslaget om egendomens försäljning till det av nämnden uppskattade saluvärdet. Den av styrelsen verkställda utredningen rörande kronans jordbruksdomäner har icke givit vid handen, att denna egendom bör bibehållas i kronans ägo. Försäljningen synes böra ske med full och oinskränkt äganderätt.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till den långa tid ifrågavarande egendom innehafts av arrendatorns släkt och då av utredningen i ärendet framgår, att särskilda skäl icke föreligga för att bibehålla egendomen i kronans ägo, får jag med biträ-

dande av domänstyrelsens försäljningsförslag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen 1 mantal Kromsta nr 3 (3¹) i Litslena socken, Uppsala län, må för en köpeskilling av 41 300 kronor försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembuds rätt jämlikt 9 § förordningen för egendomens arrendator Birger Johansson och med tillträde den 14 mars 1944 i då befintligt skick, därvid samtliga mellan Johansson och kronan förefintliga, på arrendekontraktet grundade fordringsanspråk med undantag av till äventyrs oguldna arrendavgälder och skatter skola anses vara reglerade i och genom försäljningen, samt under villkor i övrigt

att försäljningen icke omfattar andra å egendomen befintliga hus och anläggningar än sådana, som tillhöra kronoegendomen, samt

att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragen elektrisk ledning förbehålles rätt att bibehålla ledningen och nyttja densamma utan rätt för köparen till annan ersättning än av ledningens innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningen ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

3:o.

Lunda nr 1 i Uppsala län.

Kronoegendomen förra rustmästarebostället 5/8 mantal Lunda nr 1 (1¹) i Danmarks socken, Uppsala län, är enligt arrendekontrakt den 24 januari 1933 utarrenderad till Sigfrid Eriksson för tiden till den 14 mars 1943 mot en årlig avgäld av dels 18 hektoliter råg och 22 hektoliter korn, dels därutöver 735 kronor. För arrendeåret 14 mars 1942—14 mars 1943 utgör avgälden, omräknad i penningar, 1 406 kronor 82 öre. Arrendekontraktet har numera förlängts att gälla till den 14 mars 1944 mot en avgäld av 1 240 kronor samt under oförändrade villkor i övrigt.

Uppskattningsförrättning påbörjades den 12 juli 1939 och avslutades den 29 augusti 1942. Av det därvid förda protokollet och övriga till ärendet hörande handlingar ävensom en av förste lantmätaren J. W. Mossberg år 1908 över egendomen upprättad karta inhämtas i huvudsak följande.

Egendomen, som är belägen 9 kilometer från Uppsala, innehåller en areal av 46,4140 hektar, därav 21,7610 hektar åker och tomt samt 24,6530 hektar avrösningsjord. Åkern, som är av tämligen godartad beskaffenhet ehuru delvis påtagligt vattensjuk, utgöres till hälften av medelstyv lerjord och till hälften av sandblandad lättlera. Täckdikning efter plan är ej verkställd.

Samtliga byggnader å egendomen tillhöra kronan. Manbyggnad samt mjölkkrum till ladugården behöva nybyggas för en beräknad kostnad av cirka 21 000 kronor. Härjämte erfordras fast gödselstadsbotten med urinbrunn, cementgolv i stallet samt omtäckning av logtakets tegel. Byggnaderna äro brandförsäkrade för 38 800 kronor. Egendomen är elektrifierad på arrendatorns bekostnad.

Egendomen är delaktig i Vedyxa-Skällsta-Eke dikningsföretag av år 1942.

Elektriska ledningar, tillhörande kronan och Stockholms stad, äro framdragna över egendomen.

Taxeringsvärdet är 18 700 kronor, därav 16 200 kronor utgöra jordbruksvärde och 2 500 kronor skogsvärde.

Enligt beskrivningen till kartan finnes å skogsmarken en ättehög, bestående av en å bergbunden, högländ mark uppförd jordhög.

Uppskattningsnämnden har saluvärderat inägorna till 17 408 kronor 80 öre. Vid utarrendering under ett år i sänder med nuvarande byggnadsbestånd har egendomen ansetts betinga ett arrendevärde av 1 240 kronor.

Värdet av skogsmarken med växande skog har vid en den 25 november 1942 verkställd förrättning uppskattats till 11 700 kronor, vilket värde av domänstyrelsen lämnats utan erinran.

Revirförvaltaren har ansett, att något skäl för kronan att behålla egendomen ej förefinnes. Saluvärdet å inägorna synes dock vara väl lågt med hänsyn till dels egendomens välbelägenhet i förhållande till Uppsala stad och dels brandförsäkrings- och taxeringsvärdena.

Överjägmästaren har icke haft något att erinra mot försäljningen.

I ett från *egnahemsnämnden* i länet till domänstyrelsen inkommet yttrande tillstyrkes, med hänsyn till den omfattande rustning av ekonomihuset, som bör äga rum, samt egendomens dåliga kommunikationer och avlägsna läge, att försäljning i första hand överväges.

Arrendatorn Sigfrid Eriksson har skriftligen förklarat sig villig inköpa egendomen för 29 100 kronor med tillträde den 14 mars 1944 och har anhållit att få erlægga köpeskillingen enligt 22 § A) försäljningsförordningen.

Domänstyrelsen har med skrivelse den 29 januari 1943 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört följande.

Styrelsen har inhämtat, att uppskattningsnämnden tillstyrkt försäljning av egendomen med hembuds rätt för arrendatorn Eriksson, vilken brukat egendomen sedan år 1933 och därunder väl hävdats densamma. Den av arrendatorn erbjudna köpeskillingen motsvarar det saluvärde, som skolat åsättas egendomen, därest skogsvärderingsinstrumentet förelegat vid uppskattningsförrättningen. Till egendomen hör ett 15 kilometer från huvud-

gården beläget skogsskifte om cirka 1 hektar, vilket utbrutits vid laga skifte å Danmarks sockenallmänning. Detta skifte finnes ej redovisat å den till ärendet hörande kartan. Skiftet har dock medtagits vid skogsvärderingen. Vid den allmänna utredningen om kronans jordbruksdomäner har länsstyrelsen hänfört ifrågavarande egendom till sådana kronoegendomar, beträffande vilka värdestegring i en framtid kunde förväntas. Enligt domänstyrelsens mening kan emellertid någon värdestegring icke påräknas inom överskådlig tid. Med anledning härav föranleder försäljningsförslaget icke någon styrelsens erinran.

Av vad i ärendet blivit upplyst angående ifrågavarande kronoegendoms läge och beskaffenhet i övrigt synes, såsom domänstyrelsen funnit, icke antagligt att egendomens värde kommer att stegras inom sådan tid att det av denna anledning kan anses påkallat att behålla egendomen i kronans hand. Med hänsyn till den omfattande ny- och ombyggnad, som erfordras för den närmaste framtiden, synes ej heller vara något att erinra mot den föreslagna köpeskillingen. Med biträdande av domänstyrelsens förslag hemställer jag därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

*Departement-
chefen.*

att kronoegendomen 5/8 mantal Lunda nr 1 (1¹) i Danmarks socken, Uppsala län, må för en köpeskillning av 29 100 kronor försälas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembuds rätt enligt 9 § förordningen för arrendatorn Sigfrid Eriksson och med tillträde den 14 mars 1944 i då befintligt skick, därvid samtliga på arrendekontraktet grundade rättsanspråk mellan honom och kronan med undantag av till äventyrs oguldna arrendeavgälder och skatter skola anses vara reglerade i och genom försäljningen, samt under villkor i övrigt

att försäljningen icke omfattar andra å egendomen befintliga hus och anläggningar än sådana, som tillhöra kronoegendomen,

att köparen ansvarar för egendomen åvilande annuiteter och övriga utgifter för egendomen berörande torrlägningsföretag, samt

att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragen elektrisk ledning förbehålles rätt att bibehålla ledningen och nyttja densamma utan rätt för köparen till annan ersättning än av ledningens innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningen ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

4:o.

Malma nr 1 i Södermanlands län.

Enligt bestämmelserna i kungörelsen den 30 augusti 1941 (nr 735) om indragning till statsverket av landsfiskalsboställen m. m. hava samtliga kvarvarande landsfiskalsboställen indragits till statsverket, däribland landsfiskalsbostället Malma nr 1 i Södermanlands län, som från den 14 mars 1942 förvaltas av domänstyrelsen. I kronans ägo kvarvarande delar av bostället i fråga, nämligen dels 7/9 mantal Malma 1⁶ i Lilla Malma socken och dels stadsägorna nr 153, 157 och 158 i Malmköpings köping, äro för tiden 14 mars 1942—14 mars 1944 utarrenderade till Gustaf Andersson mot en årlig avgift av 1 600 kronor.

Å skiftet Trekanten invid vägskalet mellan landsvägarna Malmköping—Eskilstuna och Malmköping—Flen finnas tre stycken bostadslägenheter, som för närvarande äro utarrenderade intill den 14 mars 1944 till respektive innehavare mot avgälder av respektive 20 kronor, 20 kronor och 40 kronor.

I samband med boställets indragning till statsverket har fråga uppkommit om den framtida dispositionen av egendomen. Såväl arrendatorn, vilken brukat egendomen sedan år 1908, som Malmköpings köping hava anmält sig som spekulanter å egendomen.

Uppskattningsförrättning har hållits den 15 december 1942. Av det därvid upprättade protokollet jämte övriga till ärendet hörande handlingar inhämtas bland annat följande.

Egendomen innehåller enligt en av distriktslantmätaren A. Gyllenbåge år 1942 upprättad beskrivning i areal 127,0210 hektar, därav 1,3110 hektar tomt och trädgård, 34,5300 hektar åker och 91,1800 hektar skogsmark.

Kronan tillhöriga byggnader äro gamla och i medelgott skick. Ett flertal byggnader och anläggningar, som tillhörde enskilda personer, hava numera inlösts.

Egendomen är delaktig i Möllentorps m. fl. sjösänkingsföretag och har å bostället belöpande kostnader för torrlägningsföretagets utförande kontant gäldats av kronan. Elektriska ledningar finnas framdragna över egendomen.

Taxeringsvärdet utgör 64 800 kronor, därav 39 600 kronor jordbruksvärde och 25 200 kronor skogsvärde.

Malmköpings köping har framhållit följande.

Boställets ägor bilda för närvarande flera hak i köpingens stadsplan och hava bland annat framtingat den avsmalnande tunga i bebyggelsen, som närmare framgår av stadsplanekartan över köpingen. Redan nu disponerar samhället en del områden av bostället genom särskilda upplåtelser. Sålunda är till Lilla Malma församling upplåtet ett jordområde om 1,32 hektar av bostället för skolhustomt mot en avgäld till kronan av 6,8 hektoliter spann-

mål, hälften råg och hälften korn, varjämte erforderliga områden av bostället enligt överenskommelse med förre boställshavaren tagits i anspråk av köpingen för samhällets vattenverksanläggning, sopstation, elektriska ledningar m. m. För närvarande planera köpingen och Lilla Malma församling oundgängligen erforderlig utvidgning av nuvarande kyrkogården, för vilket ändamål samhället uteslutande är hänvisat till markförvärv från bostället. Jämväl för tillgodoseende av behovet av byggnadstomter har köpingen ansett det angeläget att förvärva bostället.

Egnahemsnämnden har framhållit, att det skifte av boställets ägor, som är beläget å ömse sidor om Mellersta Södermanlands Järnväg utanför köpingen och omfattar en areal av cirka 15,50 hektar, varav cirka 2,50 hektar åker, bör hembjudas ägaren av angränsande fastigheten Malma kvarn 1¹, vilken sistnämnda fastighet kan anses ofullständig beträffande åker och bete. Ett f. d. torpställe, benämnt Nybygget, å stadsågan nr 157 lämpar sig för försäljning till bostadslägenhet. Bostället i övrigt bör — då en försäljning till enskilda personer sannolikt kommer att medföra osund spekulation — reserveras för köpingens behov av parker och tomter m. m.

Uppskattningsnämnden har i fråga om dispositionen av bostället anfört bland annat följande.

För fullständigande av jordbruksfastigheten Malma kvarn om för närvarande 12,80 hektar åker bör till ägaren av samma fastighet försäljas en lott, som närmare anges inom streckade blyertslinjer å en av distriktslantmätaren A. Gyllenbåge år 1942 kompletterad karta över bostället. Salulotten, som är obebyggd och i areal innehåller omkring 5,15 hektar, därav 2,40 hektar åker och 2,75 hektar hag- och skogsmark, har av nämnden åsatts ett saluvärde av 4 000 kronor, därav 1 200 kronor utgöra värdet av å lotten växande skog.

Beträffande dispositionen av bostället i övrigt har nämnden vitsordat, att köpingen har behov av mark från bostället för bebyggelsen i samhället, samt med anledning härav tillstyrkt, att köpingen i första hand framför arrendatorn av egendomen beredes möjlighet förvärva egendomen eller del därav. I anslutning härtill har nämnden ansett, att de inom köpingen belägna delarna av bostället ävensom fastigheten Malma 1⁶ — med undantag av, förutom förenämnda område om 5,15 hektar, som nämnden anser böra försäljas för utökning av Malma kvarn, två skogsskiften, det ena angränsande fastigheten Klovsten eller Malma 2⁴ samt det andra fastigheten Hosjö — böra försäljas till köpingen. Sistnämnda båda från den föreslagna försäljningen till köpingen efter yrkande av domänverkets skogsförvaltning undantagna skogsskiften med en areal av tillhoppa 40,9880 hektar hava å förenämnda karta avskilt med streckade röda gränslinjer. Överlantmätaren har i ett till nämnden avlämnat yttrande i ärendet den 24 december 1942 meddelat, att hinder enligt jorddelningslagen icke möter för avstyckning av »Malmakvarns-lotten» ävensom av skogsmarksområdena om 40,9880 hektar.

Den efter berörda avstyckningar återstående delen av egendomen, motsvarande den av nämnden till försäljning till köpingen föreslagna salulotten, innehåller i areal 80,5770 hektar, därav 33,2730 hektar tomt och åker samt 47,3040 hektar hag- och skogsmark. Salulotten har av nämnden, under förutsättning att enskilda personer tillhöriga byggnader och anläggningar å lot-

ten efter inlösen tillhöra kronan, saluvärderats till 120 000 kronor, därav 43 100 kronor enligt revirförvaltarens, av domänstyrelsens skogstekniska byrå godkända värdering utgöra värdet av i salulotten ingående skogsmark med växande skog. Beträffande en sammanlagd areal av 12,50 hektar har räknats med ett tomtmarksvärde, varierande mellan 10—60 öre för kvadratmeter utöver beräknat jordbruks- och skogsvärde. I saluvärdet ingår detta tomtmarksvärde med sammanlagt 44 500 kronor, varav 15 000 kronor belöpa på skiftet Plevnahöjden. Vid en eventuell försäljning av salulotten till köpingen har nämnden förutsatt, att nuvarande innehavarna av bostadslägenheterna å Trekanten förbehålles rätt att mot för närvarande utgående avgifter kvarbo å lägenheterna. Sedan två av de tre innehavarna av dessa bostadslägenheter hos domänstyrelsen anhållit om tillstånd att inköpa sina lägenheter, har ordföranden i uppskattningsnämnden i yttrande över ansökningarna för sin del ansett innehavarnas berättigade anspråk att få kvarbo å lägenheterna väl tillgodosedda genom nyssnämnda förbehåll vid försäljningen till köpingen samt att en försäljning av lägenheterna till innehavarna skulle utgöra ett avgjort hinder vid planläggandet av bebyggelsen inom området.

Det av uppskattningsnämnden framlagda försäljningsförslaget har delgivits de tilltänkta köparna. Härvid har *ägaren av Malma kvarn* Valter Andersson, som är son till arrendatorn Gustaf Andersson, i skrivelse den 30 januari 1943 meddelat, att han icke kan betala det av nämnden för salulotten om 5,15 hektar åsatta saluvärdet av 4 000 kronor, samt att, därest nedsättning av saluvärdet icke kommer till stånd, han måste avstå från köpet. Såsom skälig köpeskilling för området har Andersson erbjudit 3 250 kronor.

Kommunalnämnden i Malmköping har av ett flertal omständigheter ansett saluvärdet å den till försäljning till köpingen avsedda salulotten vara alltför högt beräknat samt hemställt, att domänstyrelsen måtte med hänsyn till inom köpingen förhandenvarande lokala förhållanden taga under övervägande en reducering av försäljningspriset.

Med skrivelse den 12 februari 1943 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört i huvudsak följande.

Vid underhandlingar mellan representant för köpingen och styrelsen har enighet numera nåtts i försäljningsärendet. Enär, enligt vad av köpingen uppgivits, skiftet Plevnahöjden är avsett att disponeras såsom naturreservat, kan skäligheten av att för delar av området beräkna hela det av uppskattningsnämnden till 15 000 kronor upptagna mervärdet utöver vanligt skogsmarksvärde sättas i fråga. På grund av omständigheterna torde jämväl i övrigt någon justering nedåt kunna övervägas. Såsom ovan berörts har ägaren av Malma kvarn förklarat, att han icke önskar förvärva den för utökning av fastigheten utlagda salulotten om 5,15 hektar mot det av uppskattningsnämnden föreslagna saluvärdet. Då området i fråga skulle på ett mindre tilltalande sätt sönderdela den till försäljning till köpingen avsedda salulotten, har köpingen, som redan tidigare i ärendet uttalat viss

tvekan rörande ifrågakomna särskilda försäljning, hemställt, att området i stället måtte få ingå i försäljningen till köpingen. Intill dess området blir erforderligt för bebyggelsen inom samhället har köpingen förklarat sig villig att genom upplåtelse till ägaren av Malma kvarn, i första hand under en tid av 10 år, tillgodose dennes behov av åker och betesmark för fullständigande av hans nuvarande jordbruk.

I anslutning härtill anser sig domänstyrelsen kunna biträda en försäljning till köpingen av bostället i dess helhet med undantag för de båda skogsskiftena om 40,9880 hektar, vilka böra bibehållas i kronans ägo under domänverkets skogsförvaltning, mot en köpeskillning av tillhoppa 110 000 kronor, vilken köpeskillning vid kommunalfullmäktiges i Malmköping sammanträde den 8 februari 1943 godkänts av köpingen, som hemställt att få erlägga köpeskillningen under en tidrymd av 10 år med 3,5 procent ränta å ogulden del av köpeskillningen.

I skrivelse den 24 februari 1943 har *ordföranden i Malmköpings kommunalnämnd* A. Larsson anfört i huvudsak följande.

Arrendatorn Gustaf Andersson, som är 75 år gammal, torde icke kunna förutsättas bruka egendomen någon längre tid framåt. Även den omständigheten, att såväl boningshuset som ekonomibyggnaderna äro gamla och i synnerligen dåligt skick, medför att egendomen ej utan om- och nybyggnader torde kunna bibehållas som självständigt jordbruk. För att undvika en betydande icke räntabel kapitalinvestering, torde — därest köpingen får förvärva egendomen — bästa lösningen vara den, att åkerarealen tillägges köpingens egendom Malma nr 2, vars ägor ligga intill och i vissa delar mellan till Malma nr 1 hörande ägofigurer.

Skulle emellertid Gustaf Andersson åstunda att något år framåt fortfara att arrendera det till Malma nr 1 hörande jordbruket är köpingen, efter förvärv av egendomen, villig lämna honom företräde till fortsatt arrende ett eller annat år mot i orten gängse villkor. Undantag måste dock härvid göras för den begränsade del, som enligt överenskommelse med domänstyrelsen är avsedd att på arrende under 10 år framåt erbjudas ägaren till Malma kvarn Valter Andersson.

Egendomens försäljning till arrendatorn synes med hänsyn till dess belägenhet ej böra komma i fråga. Däremot synes den föreslagna försäljningen av en del av egendomen till Malmköpings köping komma att bidra till köpingens utveckling och även i övrigt utgöra en lycklig lösning. Med hänsyn härtill och då genom köpingens utfästelse ägarens av Malma kvarn intressen synas bliva behörigen tillgodosedda samt nuvarande arrendatorn om han så önskar får vissa år kvarbliva vid arrendet, anser jag mig kunna biträda försäljningsförslaget, sådant det framlagts av domänstyrelsen, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

*Departements-
chefen.*

att, sedan från kronoegendomen förra landsfiskalsbostället 7/9 mantal Malma 1° i Lilla Malma socken med därunder hörande stadsägorna nr 153, 157 och 158 i Malmköpings köping, Södermanlands län, avstyckats två skogsmarksområden om tillhoppa 40,9880 hektar, vilka båda områden å en

av distriktslantmätaren A. Gyllenbåge år 1942 kompletterad karta över bostället avskilts med streckade röda gränslinjer, återstoden av kronoegendomen må mot en köpeskillning av 110 000 kronor försäljas till Malmköpings köping med tillträde den 14 mars 1944 i då befintligt skick och mot villkor i övrigt

att köparen till länsstyrelsen i Södermanlands län, som har att i fråga om försäljningen utfärda nödiga köpehandlingar, erlägger köpeskillningen under loppet av tio år med en tiondel årligen, därvid första avbetalningen skall verkställas vid köpekontraktets undertecknande och följande avbetalningar skola ske den 14 mars varje kalenderår med början den 14 mars 1945,

att å ogulden del av köpeskillningen skall erläggas ränta efter 3,5 procent för år i samband med erläggandet av till betalning förfallande avbetalningar,

att försäljningen icke omfattar andra å lotten befintliga byggnader och anläggningar än sådana, som tillhöra kronoegendomen,

att förbehåll göres för de jämkningar i försäljningslottens gränser och areal, som må föranledas av lantmäteriförrättning för avstyckning av nyss omförmälda båda skogsmarksområden,

att köparen ansvarar för kostnaderna för sistnämnda avstyckningsförrättning,

att köparen ansvarar för alla å försäljningslotten för tiden efter tillträdesdagen belöpande onera och utskylder,

att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragen elektrisk ledning förbehålles rätt att hava ledningen kvarstående och nyttja densamma utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningens innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningen ävensom för skada som förorsakas å kreatur, samt

att nuvarande innehavarna av tre bostadslägenheter å skiftet Trekanten, nämligen förre ladugårdskarlen K. H. Andersson, arbetaren N. F. Eriksson och gårdskarlen B. Bouvin, förbehållas rätt att mot nuvarande årliga avgälder av respektive 20, 20 och 40 kronor under deras och deras hustrurs återstående livstid bruka och bebo lägenheterna.

5:o.

Råberga nr 5 i Linköpings stad.

Kronoegendomen 48/100 mantal Råberga nr 5, motsvarande stadsågan nr 983 + 984 + 993 + 994 + 995, i S:t Lars församling, Linköpings stad, är utarrenderad för tiden den 14 mars 1940—den 14 mars 1950, därvid bland annat från arrendet undantagits två områden om tillhoppa 7,74 hektar, närmare utmärkta inom röda gränslinjer å en av förste lantmätaren J. E. Linder år 1905 över egendomen upprättad karta samt omfattande ägofigu-
rerna nr av 6, 9, av 10, av 11, av 12, 13, av 14, 45 a, 45 b och av 45 c.

Vid uppskattningsförrättning å egendomen den 30 juli 1936 föreslog uppskattningsnämnden, att omförmälda områden borde utarrenderas till Svenska Aeroplan Aktiebolaget, Linköping, under kortare tid för att sedermera försäljas till bolaget, samt att samtidigt borde undersökas möjligheterna att genom ägoutbyte åstadkomma en lämpligare ägofördelning av mark, som disponerades till kronoegendomen och av bolaget. I anslutning härtill äro för närvarande de båda områdena genom särskilt avtal, gällande för tiden intill den 14 mars 1943, upplåtna på arrende till bolaget mot en årlig avgäld av 620 kronor. Områdena disponeras för närvarande såsom flygfält i sammanhang med angränsande, bolaget tillhörig mark eller stadsågan nr 985 + 986 + 987 + 996 + 997.

Samtidigt med utarrenderingen av de båda områdena uppdrog domänstyrelsen åt domänintendenten att föranstalta om utredning rörande det ifrågasatta ägoutbytet mellan kronan samt bolaget. I sammanhang härmed har bolaget hos domänstyrelsen förhört sig angående möjligheterna för bolaget att med äganderätt få förvärva de båda områdena. Sedan genom domänintendenten upplysts, att vid uppskattningsförrättningen områdena saluvärderats efter ett pris av 40 öre för kvadratmeter, vilket pris godtagits av bolaget, har bolaget hemställt, att åtgärder snarast möjligt måtte vidtagas för försäljning till bolaget av områdena mot en sålunda beräknad köpeskilling.

I anslutning till vad sålunda förekommit har domänstyrelsen föranstallt om för försäljningens genomförande erforderliga lantmåteriutredningar. Sålunda hava under år 1942 av distriktslantmätaren T. Holm handlagts fyra lantmåteriförrättningar, avseende

dels avstyckningsförrättning berörande kronoegendomen (stadsågan 983 + 984 + 993 + 994 + 995), varigenom avstyckats stadsågan nr 984 om 42 725,2 kvadratmeter,

dels ägoutbyte mellan å ena sidan stadsågområdet nr 985 av bolaget tillhöriga stadsågan nr 985 + 986 + 987 + 996 + 997 samt å andra sidan stadsågan nr 984, tillhörande kronoegendomen, därvid bolaget till stadsågan nr 984 avstått stadsågområdet nr 985 om 9 410,2 kvadratmeter mot erhållande av samma areal av stadsågan nr 984,

dels avstyckningsförrättning berörande stadsägan nr 984, varigenom därifrån avstyckats stadsägan nr 984 A om 33.314,9 kvadratmeter,

och dels avstyckningsförrättning berörande kronoegendomen (stadsägan 983 + 984 + 993 + 994 + 995), varigenom avstyckats stadsägan nr 995 A om 30.147,6 kvadratmeter.

Domänstyrelsen har i skrivelse den 29 januari 1943 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört.

Det ovan angivna ägoutbytet har kommit till stånd för att bereda utökning av den del av kronoegendomen (stadsägan nr 983), som är belägen norr om järnvägslinjen Linköping-Ringtorp.

Sistnämnda område (bestående dels av stadsägan nr 983 och dels återstoden av stadsägan nr 984), som omedelbart angränsar kronoegendomen 97/100 mantal Köpetorp nr 1 med underlydande (motsvarande stadsägan nr 979 + 980 + 981 jämte stadsägan 982) kan med fördel brukas antingen till kronoegendomen Råberga, som vid ägoutbytet förbehållits erforderlig utfartsväg till området, eller ock till kronoegendomen Köpetorp.

Lantmäteriförrättningarna, som för godkännande underställts styrelsen, hava vederbörligen fastställts.

Bolagets framställning om inköp av mark från kronoegendomen avser sålunda förvärv av stadsägorna nr 984 A och 995 A om tillhopa 63.462,5 kvadratmeter, motsvarande — efter ett pris av 40 öre för kvadratmeter — en köpeskilling av 25 385 kronor.

*Departements-
chefen.*

Försäljningsförslaget föranleder ingen annan erinran från min sida än att försäljningen torde böra ske med förbehåll om återköpsrätt för kronan, därest det försålda området icke skulle komma att användas såsom flygfält. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att till Svenska Aeroplan Aktiebolaget må mot en köpeskilling, motsvarande 40 öre per kvadratmeter eller tillhopa 25 385 kronor försäljas stadsägorna nr 984 A om 33.314,9 kvadratmeter och nr 995 A om 30.147,6 kvadratmeter, tillhörande kronoegendomen ⁴⁸/₁₀₀ mantal Råberga nr 5 i Linköpings stad samt under villkor i övrigt

att stadsägorna försäljas i befintligt skick med tillträde den 14 mars 1943,

att försäljningen sker med kronan förbehållen återköpsrätt, därest stadsägorna i fråga icke skulle komma att användas såsom flygfält,

att köpeskillingen skall — för att tillgodoföras statens domäners fond — kontant erläggas till länsstyrelsen i Östergötlands län, som har att utfärda köpebrev å stadsägorna, innehållande erinran om vad bolaget jämlikt lagen den 18 juni 1925 angående förbud i vissa fall för bolag, förening eller stiftelse att förvärva fast egendom har att iakttaga för att erhålla rätt att förvärva stadsägorna, samt

att bolaget ansvarar för samtliga kostnader för ägoutbytet, avstyckningarna jämte övrig lantmäteriutredning ävensom alla övriga med köpet förenade utgifter.

6:o.

Berg nr 1 i Göteborgs och Bohus län.

Kronoegendomen 1 mantal Berg nr 1 (1¹) i Kville socken, Göteborgs och Bohus län, är enligt arrendekontrakt den 9 maj 1933 utarrenderad till Hans Albert Andersson för tiden till den 14 mars 1953 mot ett årligt arrende, som för arrendeåret 14 mars 1942—14 mars 1943 utgår med 1 621 kronor 54 öre.

Sedan Andersson anhållit att få inköpa egendomen och såsom skäl härför anfört, att han arrenderat egendomen sedan år 1925 och under denna tid nedlagt betydande kostnader å densamma genom dikning och förbättring av åbyggnaderna, ägde uppskattningsförrättning rum den 21 oktober 1942. Av det därvid förda protokollet jämte övriga ärendet tillhörande handlingar samt en av distriktslantmätaren Johan Gunnarsson år 1930 över egendomen upprättad karta med beskrivning inhämtas i huvudsak följande.

Egendomen, som är belägen 6 kilometer från Hällevadsholms järnvägsstation och 16 kilometer från Fjällbacka, har en areal av 65,3050 hektar, varav 30,4390 hektar tomt och åker, 4,0080 hektar äng och odlingsmark, 30,2220 hektar avrösningsjord, 0,0160 hektar impediment samt 0,6200 hektar bygdeväg.

Åkerjorden består till omkring hälften av djup lermylla och styv lera samt till omkring återstående hälften av grundare lermylla på gul lera. Betesmarken består till största delen av äng och är av medelgod beskaffenhet. Skogsmarken utgöres till stor del av avrösningsjord, varå skog är planterad.

Byggnaderna äro, förutom boningshuset, som är mycket gammalt, i medelgott skick. Samtliga äro väl underhållna och tillräckliga för egendomen.

Taxeringsvärdet utgör 32 700 kronor, varav 1 500 kronor belöpa å avrösningsjord med växande skog.

Uppskattningsnämnden har framhållit, att det med hänsyn dels till egendomens ringa tillgång på skog och skogsmark, dels till att egendomens byggnadsbestånd ej är i bästa skick och dels till egendomens storleksklass ej kan anses befogat, att den behålles i kronans hand. Nämnden har vidare förklarat, att den ej har något att erinra mot egendomens försäljning till arrendatorn. Nämnden har uppskattat saluvärdet till 35 200 kronor, varav 4 650 kronor utgör värdet av avrösningsjord med växande skog. Arrendatorn har under den tid av 17 år, som han innehaft egendomen, skött densamma väl, var-

för nämnden anser, att egendomen bör hembjudas honom jämlikt 9 § försäljningsförordningen. Mot det av nämnden föreslagna saluvärdet har arrendatorn ej haft annan erinran att göra än att han ansett det skogen åsatta värdet för högt. Arrendatorn har emellertid underskrivit en förklaring, att han önskar förvärva egendomen för 35 200 kronor. Värderingen är gjord med hänsyn till det skick, vari egendomen enligt gällande arrendekontrakt skall överlåtas av arrendatorn. Nämnden har ej funnit skäl föreslå särskilda försäljningsvillkor eller återköpsrätt. Skulle föreskrifter härom emellertid anses böra meddelas, bör saluvärdet nedsättas med 15 procent. Egendomen bör i enlighet med arrendatorns hemställan få tillträdas den 14 mars 1943.

Arrendatorn har i skrivelse till domänstyrelsen den 18 december 1942 anhållit, att styrelsen ville nedsätta saluvärdet till 34 000 kronor.

Revirförvaltaren har framhållit, att saluvärdet å avrösningsjorden med växande skog bör bestämmas till 4 850 kronor och värdet av inägorna till taxeringsvärdet, till följd varav saluvärdet för egendomen i dess helhet kommer att i avrundat tal utgöra 36 100 kronor.

Överjägmästaren har ansett värdet av avrösningsjorden med växande skog utgöra 5 150 kronor samt att värdet å inägorna ej bör sättas lägre än taxeringsvärdet å desamma eller till 31 200 kronor. Härigenom kommer saluvärdet å hela egendomen att utgöra 36 350 kronor.

Jämlikt beslut den 16 januari 1943 har *domänstyrelsen* funnit, att värdet av avrösningsjorden med växande skog bör bestämmas till 5 000 kronor.

Med skrivelse den 22 januari 1943 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört följande.

Med hänsyn till egendomens ringa åkerareal och dess avskilda belägenhet i förhållande till andra kronoegendomar anser styrelsen anledning ej föreligga för kronan att behålla egendomen, särskilt då härigenom tillmötesgås arrendatorns önskan att få förvärva den egendom, varå han under 18-årig arrendetid nedlagt avsevärda belopp för grundförbättringsarbeten.

Även kronojordstyckningssakkunniga, som under år 1929 besökte egendomen, förordade densammans försäljning. Emellertid hade arrendatorn då ej sådan ekonomi att han kunde förvärva egendomen. Då arrendatorn enligt meddelande av domänintendenten vore en av de bättre arrendatorerna i länet, förordade de sakkunniga egendomens utarrendering under en kortare period.

Enligt den plan angående den framtida dispositionen av kronans jordbruksdomäner, som styrelsen den 8 november 1941 underställt Kungl. Maj:ts prövning, har länsstyrelsen framhållit, att egendomen i en framtid kan förväntas få högre värde, men övriga myndigheter hava ej framfört några skäl, som påkalla egendomens bevarande i statsverkets ägo.

Någon relativ värdestegring synes enligt domänstyrelsens förmenande icke kunna påräknas inom överskådlig tid. Mot det av uppskattningsnämnden föreslagna saluvärdet å inägorna har styrelsen ej något att erinra. Med ett skogsvärde av 5 000 kronor kommer hela egendomens saluvärde att i avrundat tal utgöra 35 500 kronor. Styrelsen anser, att egendomen bör hembjudas Andersson till detta pris.

*Departements-
chefen.*

Enär jag i likhet med domänstyrelsen anser det ur ekonomisk synpunkt riktigast att icke behålla ifrågavarande kronoegendom i kronans ägo finner

jag intet vara att erinra mot att densamma försäljes till arrendatorn under löpande arrendeperiod. I betraktande av det förhållandevis tillfredsställande byggnadsbeståndet torde nedsättning av det av domänstyrelsen föreslagna saluvärdet icke böra ske. Med biträdande av domänstyrelsens försäljningsförslag hemställer jag därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen 1 mantal Berg nr 1 (1¹) i Kville socken, Göteborgs och Bohus län, må för en köpeskillning av 35 500 kronor försäljas till arrendatorn Hans Albert Andersson med tillträde omedelbart, därvid det mellan Andersson och kronan upprättade arrendekontraktet skall upphöra att gälla och samtliga mellan Andersson och kronan förefintliga, på kontraktet grundade fordringsanspråk med undantag av till äventyrs oguldna arrendeavgifter och skatter skola anses vara reglerade i och genom försäljningen, samt under villkor i övrigt

att Andersson skall av arrendeavgälden erlægga vad som belöper på tiden från den 14 mars 1943 till dagen för köpekontraktets avslutande,

att försäljningen icke omfattar andra å egendomen befintliga byggnader och anläggningar än sådana, som tillhöra kronoegendomen,

att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragen elektrisk ledning förbehålles rätt att hava ledningen kvarstående och nyttja densamma utan rätt för köparen till annan ersättning än av ledningens innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningen ävensom för skada, som förorsakas å kreatur,

att köpeskillningen må erläggas på sätt föreskrives i 21 § och 22 § A) förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m., samt

att i övrigt bestämmelserna i nämnda förordning skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

7:o.

Rellen nr 1 i Göteborgs och Bohus län.

Kronoegendomen 1 mantal Rellen nr 1 (1¹) i Skee socken, Göteborgs och Bohus län, har varit utarrenderad till Sven Carlsson för tiden 14 mars 1931

—14 mars 1938 och har därefter utarrenderats till honom genom ett- eller tvååriga kontrakt till den 14 mars 1943. I arrendet har ingått jämväl ett f. d. torp, Heden eller Heane, vilket jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 6 mars 1942 under beteckningen lotten litt. B försåldes med tillträde den 14 mars 1943. Arrendavgälden för tiden 14 mars 1942—14 mars 1943 utgör, omräknad i penningar, 1 266 kronor 49 öre.

Uppskattningsförrättning har hållits den 15 november 1941. Av det därvid förda protokollet jämte övriga ärendet tillhörande handlingar samt en av distriktslantmätaren Knut Lundblad år 1941 upprättad karta inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 6 kilometer från Skee järnvägsstation och 16 kilometer från Strömstad, omfattar i sin helhet en areal av 229,7700 hektar, varav 52,2400 hektar tomt och åker, 4,6800 hektar äng och 172,8500 hektar avrösningsjord. I denna areal ingår arealen av två torp, Intagan, som är beläget å den under domänstyrelsens skogsförvaltning stående delen av egendomen, samt det nyssnämnda torpet Heden eller Heane.

Taxeringsvärdet utgör 44 600 kronor, därav 39 100 kronor jordbruksvärde och 5 500 kronor skogsvärde.

Uppskattningsnämnden har anfört följande.

Egendomens byggnader äro dels medelgoda och dels i fallfärdigt skick. Det senare gäller gårdens ekonomibyggnader, vilka äro sällsynt dåliga i alla avseenden. Boningshuset är rätt rymligt och vilar på en väl lagd granitgrund, inrymmande källare under huset. Därest egendomen skall bibehållas i kronans ägo blir en dyrbar nybyggnad av ekonomihuset omedelbart nödvändig. Förräntning av det kapital, som därvid måste nedläggas i gården, torde knappast kunna påräknas. Nämnden har förordat försäljning av — förutom den nyssnämnda lotten litt. B (torpet Heden eller Heane) om 13,9610 hektar — huvudgården, å kartan betecknad med litt. A 1 och A 2. Återstoden utgöres av Rellens kronopark jämte ett område om 2,7213 hektar avrösningsjord, innehållande värdefulla granitberg (Rellens stenbrott), som enligt nämndens mening ävenledes skall bibehållas i kronans ägo. Kronoparken och sistnämnda område innehålla tillhoppa en areal av 140,8800 hektar, varav cirka 2,5200 hektar tomt och åker, 0,0600 hektar äng och 138,3000 hektar avrösningsjord.

Huvudgården eller lotten litt. A 1 och A 2 omfattar en areal av 74,9240 hektar, varav 40,9410 hektar tomt och åker, 2,0750 hektar äng och 31,9080 hektar avrösningsjord. Saluvärdet angives till 32 025 kronor, varav 9 300 kronor för skogsmark med växande skog. Arrendevärdet uppskattas till 1 780 kronor. Innan egendomen tillträdtes av nuvarande arrendatorn Sven Carlsson arrenderades den av hans fader Karl Andersson under 30 år. Då båda under sina innehav väl skött gården, bör nuvarande arrendatorn erhålla hembud å huvudgårdslotten enligt 9 § försäljningsförrättningen. Lantmäterikostnaderna böra ersättas av kronan.

Revirförvaltaren och överjägmästaren hava framhållit, att domänstyrelsen bestämt skogsvärdet å huvudgårdslotten till 10 000 kronor och ej såsom av uppskattningsnämnden föreslagits till 9 300 kronor samt att någon anledning

att frångå det högre värdet ej föreligger. Ej heller bör kronan åläggas att betala lantmäterikostnaderna.

Domänintendenten har framhållit, att anledningen till att skogsvärdet å huvudgårdslotten reducerats är en kompromiss med den blivande köparen, som ansett skogsvärdet alltför högt. Beträffande lantmäterikostnaderna har nämnden varit av den uppfattningen, att dessa varit så omfattande genom dels laga skifte och gränsbestämning, dels verkställd avstyckning, att det ej kan anses rimligt och skäligt, att samtliga dessa kostnader bestridas av försäljningslotterna, och att den lott, som kronan skall hava kvar, blir helt befriad från sådan kostnad. Skola köparna åläggas att bestrida några lantmäterikostnader, bör detta avse endast avstyckningskostnaderna för respektive salulott.

Befälhavaren för Västra militärområdet har förklarat sig icke hava något att erinra mot försäljningen.

Vid förarbetena till den plan angående den framtida dispositionen av kronans jordbruksdomäner, som domänstyrelsen den 8 november 1941 underställde Kungl. Maj:ts prövning, har *länsstyrelsen* framhållit, att egendomen i en framtid kan förväntas få högre värde, men övriga myndigheter hava ej framfört några skäl, som påkalla egendomens bevarande i statsverkets ägo.

Frågan om huvudgårdens försäljning har en gång tidigare av domänstyrelsen underställts Kungl. Maj:ts prövning. Detta skedde med skrivelse den 28 januari 1942.

Domänstyrelsen anförde då, att styrelsen biträdde uppskattningsnämndens förslag till egendomens disposition. Någon relativ värdestegring kunde icke inom överskådlig tid påräknas. Angående saluvärdet å skogen med skogsmark ansåg styrelsen, att det av styrelsen fastställda värdet vore fullt skäligt, men hade dock ej något att erinra mot det av uppskattningsnämnden föreslagna värdet å lotten i dess helhet. Beträffande lantmäterikostnaderna borde köparen gälda å lotten belöpande rena avstyckningskostnader. Dessa utgjorde 344 kronor 64 öre.

Genom beslut den 6 mars 1942 fann Kungl. Maj:t domänstyrelsens framställning såvitt den rörde försäljning av huvudgården eller lotten litt. A 1 och A 2 icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Kungl. Maj:t förklarade tillika, att Kungl. Maj:t funnit anmärkningsvärt, att beskaffenheten av kronoegendomens byggnadsbestånd icke, såvitt handlingarna utvisade, tidigare än i förevarande ärende bragts under domänstyrelsens prövning. Beträffande lotten litt. B förordnade Kungl. Maj:t däremot, såsom förut angivits, att densamma skulle för en köpeskilling av 5 125 kronor, därav 125 kronor utgjorde förskotterad avstyckningskostnad, försäljas med hembuds rätt jämlikt 11 § försäljningsförordningen för Johan A. Jansson och med tillträde den 14 mars 1943.

Domänstyrelsen har nu i skrivelse den 6 november 1942 ånyo underställt Kungl. Maj:ts prövning frågan om försäljning av huvudgården och därvid anfört bland annat följande.

Generaldirektören B. von Stockenström har besökt egendomen i samband med en inspektionsresa i orten. Därvid befanns att egendomens ladugård,

som är uppförd år 1862, är otidsenlig och icke längre tjänlig för sitt ändamål samt att med dess nybyggnad ej längre lämpligen kan anstå. Då ett uppförande av en ny ekonomibyggnad torde kräva avsevärda kostnader, har en försäljning av egendomen synts fördelaktigare ur kronans synpunkt än en förnyad upplåtelse på arrende. Domänstyrelsen har även framhållit, att egendomen är avlägset belägen i förhållande till andra jordbruksdomäner, vilken omständighet medför förhållandevis stora förvaltningskostnader, och att några kulturella eller andra hänsyn, som påkalla egendomens bibehållande i statens ägo, icke förefinnas.

Slutligen har *domänstyrelsen* i skrivelse den 15 januari 1943 meddelat, att arrendatorn Carlsson förklarar sig villig inköpa huvudgården för en köpeskillning av 32 000 kronor samt att domänstyrelsen icke har något att erinra mot att huvudgården försäljes till denne för det uppskattade saluvärdet eller i avrundat tal 32 000 kronor, därvid kronan bör vidkännas avstyckningskostnaderna.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till vad domänstyrelsen anfört i sina båda senaste skrivelser i ärendet och då egendomen icke har ett sådant läge eller är av sådan beskaffenhet, att den likväl bör behållas i kronans ägo, finner jag mig böra frångå mina tidigare betänkligheter mot egendomens försäljning. Jag biträder således domänstyrelsens försäljningsförslag sådant det föreligger enligt styrelsens skrivelse den 15 januari 1943 och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av kronoegendomen 1 mantal Rellen nr 1 (1¹) i Skee socken, Göteborgs och Bohus län, må enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. för en köpeskillning av 32 000 kronor försäljas huvudgården, betecknad såsom lotten litt. A 1 och A 2 å en av distriktslantmätaren Knut Lundblad år 1941 över lotten upprättad karta, med hembuds rätt enligt 9 § förordningen för arrendatorn Sven Carlsson och med tillträde den 14 mars 1943 i då befintligt skick samt under villkor i övrigt

att kronan betalar avstyckningskostnaderna,

att köparen skall gälda 4 procent ränta å köpeskillningen från den 14 mars 1943 till dess köpekontrakt avslutas,

att försäljningen icke omfattar andra å egendomen befintliga byggnader och anläggningar än sådana som tillhöra kronan,

att varken kronan eller Carlsson skall äga framställa fordringsanspråk mot den andre på grund av arrendekontraktet, med undantag för till äventyrs oguldna arrendeavgifter och skatter, samt

att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragen elektrisk ledning förbehålles rätt att hava ledningen kvarstående samt nyttja densamma utan rätt för köparen till annan ersättning än av ledningens innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningen ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

8:o.

Hospitalsgården nr 1 i Skara stad.

Kronoegendomen 1 mantal Hospitalsgården nr 1, omfattande stadsägan nr 852 i Skara stad, är för tiden till den 14 mars 1951 utarrenderad till Sven Wennerstedt mot en årlig avgäld, som för närvarande utgår med dels 75,7 hektoliter spannmål, hälften råg och hälften korn, samt 304 kilogram smör och dels därutöver 1 866 kronor 25 öre. Från arrendet äro undantagna två invid Västergötland—Göteborgs järnväg belägna områden, som å en av distriktslantmätaren T. Hjertquist år 1921 upprättad karta över egendomen betecknas med litt. A och B. Dessa äro genom särskilt av domänstyrelsen den 23 januari 1939 godkänt arrendekontrakt för tiden intill den 14 mars 1946 mot en årlig avgift av 250 kronor upplåtna å arrende till trävaruhandlaren C. E. Jansson, vilken därstädes innehar handelsrörelse.

I framställning till domänstyrelsen den 18 augusti 1941 har *Skaraborgs läns slakteriförening u. p. a.* anfört i huvudsak följande.

Föreningens stora fabriksanläggning angränsar i väster kronoegendomen och de med litt. A och B betecknade områdena. Å dessa finnas såg samt ved- och brädgård, vilken anläggning är synnerligen eldfarlig och utgör ett hot mot föreningens dyrbara och för livsmedelsindustrien viktiga anläggning. Det brandförsäkringsföretag, där föreningen har sin anläggning försäkrad, har förklarat, att utbyggnad av föreningens anläggning emot brädgården ej bör ske samt att om så skulle ske, en högst avsevärd förhöjning av försäkringspremierna måste vidtagas. Brädgården utgör genom sin brandfara även ett hinder för omkringliggande områdes rationella utnyttjande.

Då det är ett livsvillkor för föreningen att denna fara elimineras och föreningens utvidgningsmöjligheter ej begränsas, anhåller föreningen att få inköpa ifrågavarande områden och förbinder sig att i så fall respektera arrendekontraktet med Jansson.

I övrigt inhämtas av ärendet tillhörande handlingar bland annat, att slakteriföreningen är i stort behov av utvidgning av fabriksområdet, som omedelbart angränsar bebyggelsen i Skara stad, att den enda möjligheten för dylik utvidgning av föreningens nuvarande område är förvärv av mark från kronoegendomen, att i anslutning härtill föreningen med hänsyn till planerade nyanläggningar slutligen utvidgat sin ansökan om förvärv

av mark från kronoegendomen till att omfatta förutom de till Jansson upplåtna områdena litt. A och B ytterligare cirka 3 hektar av angränsande delar av kronoegendomen, samt att Wennerstedt i egenskap av arrendator till kronoegendomen betingat sig en årlig ersättning under återstående del av löpande arrendeperiod av 500 kronor för avstående av nyttjanderätten till sist omnämnda delar av kronoegendomen.

Arrendatorn av områdena i fråga C. E. Jansson har ävenledes hos domänstyrelsen gjort framställning om tillstånd att få inköpa områdena jämte viss angränsande mark.

Sedan domänstyrelsen med anledning av slakteriföreningens ansökning anmodat domänintendenten att föranstalta om avstyckning av lämpligt område av kronoegendomen för försäljning till föreningen, under villkor bland andra att föreningen förklarar sig villig gottgöra Wennerstedt för områdets avstående under arrendetiden i enlighet med dennes yrkande i ärendet, har vid en av mätningsmannen i Skara A. Bergschöld den 28 april 1942 handlagd lantmäteriförrättning från kronoegendomen avstyckats stadsägan nr 852 B, i areal innehållande 3,2520 hektar och närmare angiven å en av Bergschöld samma år upprättad avstyckningskarta.

Beträffande de närmare villkoren för genomförandet av försäljningen av området till slakteriföreningen har under förbehåll om domänstyrelsens godkännande mellan slakteriföreningen och domänintendenten, träffats följande

»Avtal.

Under förutsättning av Kungl. Domänstyrelsens godkännande är, under hänvisning till Kungl. Domänstyrelsens skrivelse Nr J:2018 år 1938 av den 4 oktober 1941, emellan undertecknade, domänintendent Bertil Ekberg å Kronans vägnar och Skaraborgs läns Slakteriförening u. p. a. följande avtal träffat:

1) Slakteriföreningen förklarar sig härmed villig:

dels att inköpa ett från kronoegendomen Hospitalsgården i Skara stad (motsvarande stadsägan nr 852) avstyckat område, kallat stadsägan nr 852 B, om tillsammans 32 520 m² och att betala detsamma med

0: 80 kr pr m² för 26 580 m² 21 264:— kr.

1: 50 » » » » 5 940 » 8 910:— »

eller tillsammans kronor 30 174:—;

dels att betala avstyckningskostnaderna för samma område med kronor 193: 83;

dels att — om inköp sker — respektera ett med trävaruhandlaren C. E. Jansson om viss del av området av Kungl. Domänstyrelsen den 23 januari 1939 godkänt kontrakt;

dels att, om bemålde Jansson så erfordrar, inlösa honom tillhöriga hus och anläggningar å det arrenderade området mot skälig ersättning, vilken, i händelse av tvist, bestämmes i den ordning varom stadgas i 2 kap. 8 § lagen om nyttjanderätt till fast egendom;

dels att från tillträdesdagen intill den 14 mars 1951 till Kungl. Domänstyrelsen erlägga en årlig avgift av kronor 500:—;

dels ock att lämna Kungl. Domänstyrelsen med godkänd säkerhet försett skuldebrev å summan av dessa årliga avgifter.

2) Kungl. Domänstyrelsen förklarar sig härmed villig att hos Kungl. Maj:t hemställa om försäljning till Slakteriföreningen av området i fråga på ovan angivna villkor. Skara den 19 oktober 1942.

Skaraborgs Läns Slakteriförening u. p. a.

Bertil Ekberg

Mats Lundqvist

S. Wennerstedt

Bevittnas:

Jesse Hansson

Margit Ekberg»

Domänintendenten har för sin del tillstyrkt godkännande av avtalet i fråga.

Domänstyrelsen har med skrivelse den 15 januari 1943 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört i huvudsak följande.

Jämväl styrelsen tillstyrker genomförandet av försäljningen av stadsägan nr 852 B till slakteriföreningen i enlighet med avtalet den 19 oktober 1942 under förutsättning att föreningen i vederbörlig ordning erhåller tillstånd till förvärv av markområdet i fråga, vilket enligt uppgift är beläget utom Skara stads planlagda område. Beträffande den av Jansson gjorda framställningen om inköp anser styrelsen slakteriföreningen — med hänsyn bland annat till denna rörelses betydelse för orten — i första hand böra beredas tillfälle förvärva nu ifrågakomna område av kronoegendomen. Styrelsen har icke något att erinra vare sig mot den för stadsägan nr 852 B avtalade köpeskillingen å tillhopa 30 174 kronor, som kontant bör erläggas till länsstyrelsen, eller övriga för försäljningen avtalade villkor. Efter försäljningens genomförande skall årliga arrendavgiften för den till Wennerstedt utarrenderade delen av kronoegendomen för återstoden av löpande arrendeperiod utgå med ett med 500 kronor nedsatt belopp samt förty utgå med, förutom ovan omförmälda persedlar, 1 366 kronor 25 öre.

Med biträdande av domänstyrelsens försäljningsförslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

*Departements-
chefen.*

att stadsägan nr 852 B om 3,2520 hektar, avstyckad från stadsägan nr 852 av kronoegendomen 1 mantal Hospitalsgården nr 1 i Skara stad, må för en köpeskillning av 30 174 kronor försäljas till Skaraborgs läns slakteriförening u. p. a. på villkor, som framgå av ovanintagna mellan föreningen samt domänintendenten å kronans vägnar träffade avtal, samt under iakttagande i övrigt

att försäljningen sker med tillträde den 14 mars 1943,

att försäljningen icke omfattar andra å området befintliga byggnader och anläggningar än sådana, som tillhöra kronoegendomen,

att köpeskillingen skall — för att tillgodoföras statens domäners fond — av föreningen kontant erläggas till länsstyrelsen i Skaraborgs län, som har att utfärda köpebrev å området, innehållande erinran om vad föreningen jämlikt lagen den 18 juni 1925 angående förbud i vissa fall för bolag, förening och stiftelse att förvärva fast egendom har att iakttaga för att erhålla rätt att förvärva området, samt

att föreningen äger från tillträdesdagen uppbära den för områdena litt. A och B enligt det med trävaruhandlaren C. E. Jansson träffade, av styrelsen den 23 januari 1939 godkända arrendekontraktet utgående avgälden.

9:o.

Ybby nr 2 i Örebro län.

Kronoegendomen förra häradsskrivarebostället 1 mantal Ybby nr 2 ($\frac{21}{2}$) litt. B i Viby socken, Örebro län, är för tiden till den 14 mars 1958 utarrenderad till David Julius Eriksson, Ernst Eriksson, Martina Eriksson och Karl Eriksson, delägare i framlidne arrendatorn Erik August Perssons dödsbo, mot en årlig avgäld av dels 14,4 hektoliter vete, 31 hektoliter havre och 149 kilogram smör, dels ock därutöver 700 kronor. För arrendeåret 14 mars 1942—14 mars 1943 utgår avgälden med 1 914 kronor 8 öre.

Sedan egendomens manbyggnad den 7 januari 1943 eldhärjats och arrendatorerna i anledning därav förklarar sig önska få en ny manbyggnad uppförd eller eventuellt få inköpa egendomen, har uppskattningsförrättning hållits den 17 februari 1943. Av det därvid förda protokollet med tillhörande handlingar, en av förste lantmätaren O. Tengvall vid laga skifte år 1889 upprättad karta över inägorna till såväl ifrågavarande som den numera enligt Kungl. Maj:ts beslut den 10 maj 1940 (jämför prop. nr 100/1940, punkt 28; r.skr. nr 203) försålda kronoegendomen 1 mantal Ybby nr 1 litt. A samt en inom domänstyrelsen år 1937 över båda egendomarna upprättad skogskarta inhämtas i huvudsak följande.

Egendomen, som är belägen 6 kilometer från Vretstorps och 3 kilometer från Östansjö järnvägsstation, innehåller — med undantag av den mark, som tagits i anspråk för västra stambanan — en areal av 111,2080 hektar, därav 28,6290 hektar åker och tomt, 5,2310 hektar äng, 77,3200 hektar avrösningsjord samt 0,0280 hektar impediment.

Åkerjorden, varav cirka 4 hektar är täckdikad, består av god sand- och lermylla, uppkommen av alunskiffer och kalk.

Ängen är av god beskaffenhet.

Skogsmarken utgöres av ett i omedelbar anslutning till inägorna beläget cirka 3,5 kilometer långt och 250 meter brett skifte.

Å skogsmarken finnas två i huvudgårdsarrendet ingående torp, Loberget och Myrfallet, av vilka det sistnämnda under de senare åren stått öde, därvid åkrarna använts till bete.

Åbyggnaderna — med undantag av den eldhärjade manbyggnaden — äro, ehuru tämligen gamla, väl underhållna. En tredjedel av en bod, en källare samt ett trapphus tillhöra arrendatorn. Brandförsäkringsvärdet å kronans byggnader var före branden 70 700 kronor. Brandskadeersättningen för manbyggnaden uppgår till 6 305 kronor och värdet av återstoden av den cirka 200 år gamla byggnaden har uppskattats till 1 000 kronor. Kostnaden för reparation och modernisering av byggnaden har beräknats till 24 600 kronor. Enligt avgivet anbud understiger kostnaden för en helt ny manbyggnad icke 28 000 kronor och kronans direkta utgifter för nybyggnaden, sedan arrendatorerna åtagit sig att utföra vissa arbeten utan ersättning, skulle — efter avdrag av brandskadeersättningen och värdet av den eldhärjade byggnaden — uppgå till cirka 20 000 kronor. Enligt arrendekontraktet åligger det arrendatorerna att dels om- och tillbygga ladugården och stallet mot en kontant ersättning av domänstyrelsen å 2 352 kronor jämte erforderligt virke fritt å rot, dels ock anlägga cementerad gödselstad med murar och brunn mot fritt erhållande av cement och armeringsjärn.

Egendomen har del i Grimstens häradsallmänning, varifrån erhålles en årlig utdelning av i medeltal 317 kronor.

Taxeringsvärdet är 40 800 kronor, därav 26 900 kronor utgöra jordbruksvärde och 13 900 kronor skogsvärde.

Elektriska ledningar, tillhöriga bland andra staten, äro framdragna över egendomen.

Uppskattningsnämnden har förordat försäljning av egendomen med hembuds rätt för arrendatorerna, inom vilkas släkt egendomen brukats under cirka 75 år, om möjligt med tillträdes rätt den 14 mars 1943. Nämnden har saluvärderat inägorna till 21 904 kronor, därvid avdrag verkställts för brandskadeersättningen, ersättningen för nyssnämnda ännu icke utförda byggnadsarbeten samt värdet av den materiel, som skolat tillhandahållas arrendatorerna, sammanlagt 10 707 kronor. Saluvärdet av egendomen i dess helhet har uppskattats till i avrundat tal 67 500 kronor, därav 37 700 kronor för skogsmarken med växande skog och 7 925 kronor för andelen i häradsallmänningen. Värderingen har verkställts under förutsättning, att egendomen försäljes i befintligt skick, att laga avträdessyn ej hålles samt att ersättning för synebrister ej behöver inbetalas till kronan. Nämnden har ej funnit anledning föreslå särskilda villkor angående egendomens användning eller försäljning med återköps rätt. Skola dylika föreskrifter likväl anses böra ifrågakomma, bör saluvärdet nedsättas med minst 10 procent.

En av arrendatorerna David Julius Eriksson har å de övrigas och egna vägnar skriftligen godtagit det föreslagna saluvärdet, 67 500 kronor, under förutsättning, att egendomen får inköpas i befintligt skick utan laga avträ-

dessyn och utan skyldighet att till kronan inbetala ersättning för synebrister samt att tillträde får ske under våren 1943 för att möjliggöra försäljning av skog till nu rådande höga priser. Härjämte har anhållits, att, därest genom statsmakternas åtgöranden och beslut äganderätten till egendomens andel i häradsallmanningen skulle inom 20 år frånhändas egendomen, kronan skall vara skyldig att till arrendatorerna eller efterlevande arvingar återbetala 7 925 kronor.

Innehavaren av torpet Loberget Gunnar Gustavsson har förklarat sig icke önska inköpa torpet.

Revirförvaltaren har med instämmande av *överjägmästaren* i ett i anledning av försäljningen av Ybby nr 1 avgivet yttrande framhållit, att det med hänsyn till de långa och smala Ybby nr 1 och 2 tillhörande skogsskiftena vore såväl från förvaltningsteknisk som rent skoglig synpunkt för kronan fördelaktigast om antingen båda egendomarna försåldes eller ock båda bibehölles i kronans ägo samt att skogsskiftet till Ybby nr 2 skulle ur brukningssynpunkt bli ännu mera oformligt än båda skiftena tillsammans, vilka utgjort en brukningsenhet.

Domänstyrelsen har med skrivelse den 23 februari 1943 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört följande.

Med hänsyn till föreliggande förhållanden och enär Ybby nr 1 numera försålts, tillstyrker styrelsen försäljning av Ybby nr 2. Mot det föreslagna saluvärdet har styrelsen icke funnit anledning till erinran. Styrelsen anser för sin del anledning icke föreligga till antagande, att äganderätten till egendomens andel i häradsallmanningen skall genom någon åtgärd från statsmakternas sida frånhändas egendomen. Den verkställda utredningen angående kronans jordbruksdomäner har icke givit vid handen, att egendomen bör bibehållas i kronans ägo. Försäljningen bör ske med full och oinskränkt äganderätt.

*Departements-
chefen.*

Redan med hänsyn till den tidigare skedda försäljningen av Ybby nr 1 måste en försäljning av Ybby nr 2 framstå såsom naturlig. Den å egendomen timade eldsvådan synes mig utgöra ett ytterligare skäl för försäljning. Med biträdande av domänstyrelsens försäljningsförslag hemställer jag alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen 1 mantal Ybby nr 2 (2¹) i Viby socken, Örebro län, må för 67 500 kronor försäljas till arrendatorerna David Julius Eriksson, Ernst Eriksson, Martina Eriksson och Karl Eriksson med tillträde omedelbart i befintligt skick, därvid gällande arrendekontrakt skall upphöra att gälla och samtliga mellan arrendatorerna och kronan förefintliga, på kontraktet grundade fordringsanspråk med undantag av till äventyrs oguldna arrendeavgälder och skatter skola anses vara reglerade i och genom försäljningen, samt under villkor i övrigt

att köparna skola av arrendeavgälden erlægga vad som be-

löper på tiden från den 14 mars 1943 till dagen för köpekontraktets avslutande,

att försäljningen icke omfattar andra å egendomen befintliga hus och anläggningar än sådana, som tillhöra kronoegendomen,

att såväl köparna såsom ägare av Ybby nr 2 som ägaren av Ybby nr 1 skola äga rätt att för utfart från respektive egendom tillhörande skogsskifte begagna den väg, som leder till detta över de till Ybby nr 1 respektive Ybby nr 2 hörande skiftena,

att köparna såsom ägare av Ybby nr 2 medgiver vattenfallsstyrelsen rätt att dels kostnadsfritt för all framtid bibehålla en över egendomen framdragen högspänningsledning, dels borttaga för ledningen hinderliga och för dess säkerhet farliga träd och buskar, vilka emellertid skola alltjämt tillhöra egendomens ägare och tillvaratagas av dem, dels ock för styrelsens personal erhålla obehindrat tillträde till egendomen för ledningens tillsyn, underhåll och reparation, skolande vattenfallsstyrelsen ersätta skada, som förorsakas genom trädens eller buskarnas borttagande eller genom vållande av styrelsens personal,

att vattenfallsstyrelsen till säkerhet för oförmälda rättigheter må till förmån för den av Kungl. Maj:t och kronan ägda strömfallsfastigheten Ekenäs 2² i Vinnerstads socken, Östergötlands län, erhålla servitutsinteckning i egendomen,

att köparna, innan sådan inteckning meddelats, skola vara skyldiga att vid överlåtelse av egendomen eller del därav göra förbehåll om ifrågavarande rättigheters bestånd samt förbinda ny ägare att vid sådan överlåtelse göra enahanda förbehåll,

att innehavare av annan över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragen elektrisk ledning förbehålles rätt att bibehålla ledningen och nyttja densamma utan rätt för köparna till annan ersättning än av ledningens innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningen ävensom för skada, som förorsakas å kreatur,

att köpeskillingen må erläggas på sätt föreskrives i 21 § och 22 § A) förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m., samt

att i övrigt bestämmelserna i nämnda förordning skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

10:o.

Översta nr 5 i Örebro län.

Kronoegendomen 2 mantal Översta nr 5 (5¹) i Hallsbergs socken, Örebro län, är utarrenderad till Gunnar Andersson för tiden till den 14 mars 1943 mot en årlig avgäld av dels 12 hektoliter vete, 24 hektoliter havre och 127 kilogram smör, dels därutöver 680 kronor. Avgälden, omräknad i penningar, utgår för senaste arrendeåret med 1 697 kronor 88 öre.

Uppskattningsförrättning har hållits den 4 mars 1942. Av det vid förrättningen förda protokollet jämte övriga ärendet tillhörande handlingar samt en av distriktslantmätaren Birger Sandelin år 1941 upprättad karta inhämtas i huvudsak följande.

Egendomen, som är belägen 6 kilometer från Hallsbergs järnvägsstation, innehåller — efter försäljning av sju lotter om sammanlagt 73,5720 hektar jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 3 mars 1939 och den 22 augusti 1941 — 166,8440 hektar, därav 132,8470 hektar skogsmark. Större delen av skogsmarken eller 92,25 hektar har avstyckats såsom särskild fastighet, vilken åsatts registerbeteckningen Översta 5⁸. Återstoden av egendomen eller huvudgården innehåller 30,8020 hektar åker och tomt, 3,1950 hektar äng samt 40,5970 hektar skogsmark.

Egendomen har del i Kumla häradsallmänning. Till huvudgården hör 76 procent av den ostyckade egendomens andel i nämnda allmänning.

Åkerjorden består till större delen av sandmylla och till någon mindre del av lermylla av tämligen svag beskaffenhet. Ängen är av mindre betydelse. Skogsmarken är bärkraftig. Tillräcklig betesmark saknas. Lämplig åkerjord bör därför utläggas till bete, varigenom åkerarealen minskas till cirka 26 hektar. Egendomen är ej täckdikad enligt plan.

Kronans byggnader å egendomen äro, ehuru gamla och omoderna, i medelgott stånd. De äro tillräckliga för den kvarvarande åkerarealen. Byggnaderna äro brandförsäkrade för 70 700 kronor.

Elektriska ledningar, tillhöriga vattenfallsstyrelsen ävensom Lantbrukarnas elektriska aktiebolag, äro framdragna över egendomen.

Taxeringsvärdet utgör 48 100 kronor, därav 25 000 kronor utgöra jordbruksvärde, 5 800 kronor skogsmarksvärde och 17 300 kronor skogsvärde.

Uppskattningsnämnden har saluvärderat huvudgården till 58 500 kronor, därav 21 900 kronor för skogsmarken med växande skog och 3 560 kronor för andelen i häradsallmänningen. Värderingen är verkställd under förutsättning, att egendomen försäljes i befintligt skick samt att laga syn ej hålles och ersättning för synebrister ej behöva inbetalas till kronan. Nämnden har framhållit följande.

Nuvarande arrendatorn Gunnar Andersson, som brukat egendomen sedan 1941, var dessförinnan sin numera avlidne broder A. G. Andersson behjälp-

lig med egendomens skötsel. Arrendatorns broder och fader innehade egendomen cirka 50 år och densamma hade under arrendetiden hävdats tillfredsställande. Med anledning härav tillstyrker nämnden försäljning med hembuds rätt för Gunnar Andersson. Nämnden har icke funnit skäl föreslå särskilda villkor beträffande egendomens användning eller försäljning med återköps rätt. Arrendevärdet av egendomen i befintligt skick uppskattar nämnden till 1 500 kronor.

Arrendatorn Gunnar Andersson har anhållit att få inköpa egendomen under de av nämnden föreslagna villkoren. Sedan värdet av andelen i häradssällmanningen av domänstyrelsen uppskattats till 4 450 kronor, har arrendatorn den 23 mars 1942 skriftligen förklarat sig villig att erlagga en till 59 400 kronor förhöjd köpeskilling.

Revirförvaltaren har tillstyrkt försäljning av egendomen i enlighet med det framlagda förslaget, dock med tillägg, att rätt till avforslingstid borde förbehållas till den 1 juni 1944 för det virke, som försålts å rot eller upphuggits genom revirförvaltningen å egendomens skog. Revirförvaltaren har meddelat, att jakträtten å skogsmarken utarrenderats till den 14 mars 1944.

Överjägmästaren har lämnat förslaget utan erinran.

Riksantikvarieämbetet, som låtit undersöka bebyggelsen å egendomen, har meddelat, att bebyggelsen visserligen är av sådant kulturhistoriskt intresse, att den i möjligaste mån bör bevaras, men att ämbetet dock icke anser sig böra avstyrka försäljningen.

Med skrivelse den 9 januari 1943 har domänstyrelsen underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört i huvudsak följande.

Då kronan synes hava ringa intresse av att behålla egendomen och arrendatorn gärna önskar förvärva densamma, biträder styrelsen uppskattningsnämndens förslag om egendomens försäljning med hembuds rätt för arrendatorn Gunnar Andersson till det förhöjda saluvärdet, dock med tillägg av å egendomen belöpande gränsbestämnings- och avstyckningskostnader, 880 kronor. Med anledning av riksantikvariens skrivelse upplyser styrelsen att, så vitt styrelsen vid besök å egendomen under september månad 1942 kunnat finna, endast en äldre bodbyggnad har ett visst kulturhistoriskt värde. Såsom framgår av skrivelsen har riksantikvariens icke ansett sig av detta skäl böra avstyrka försäljning av egendomen.

Med hänsyn till den långa tid ifrågavarande egendom innehafts av arrendatorns släkt och då av utredningen i ärendet framgår, att särskilda skäl icke föreligga att bibehålla egendomen i kronans hand, får jag med biträdande av domänstyrelsens försäljningsförslag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

Departements-
chefen.

att kronoegendomen 2 mantal Översta nr 5 (5¹) i Hallsbergs socken, Örebro län, må för en köpeskilling av 60 280 kronor, därav 880 kronor utgöra gränsbestämnings- och avstyckningskostnad, försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembuds rätt jämlikt 9 § förordningen

för arrendatorn Gunnar Andersson och med tillträde den 14 mars 1943 i då befintligt skick, därvid samtliga mellan Andersson och kronan förefintliga, på arrendekontraktet grundade fordringsanspråk med undantag av till äventyrs oguldna arrendavgälder och skatter skola anses vara reglerade i och genom försäljningen, samt under villkor i övrigt

att köparen skall erlægga 4 procent ränta å köpeskillingen från den 14 mars 1943 till dess köpekontrakt utfärdas,

att försäljningen icke omfattar andra å egendomen befintliga hus och anläggningar än sådana, som tillhöra kronoegendomen,

att å egendomen befintlig utstämplad skog icke medföljer vid försäljningen,

att kronan eller dess rättsinnehavare förbehålles rätt att intill den 1 juni 1944 från egendomen låta bortforsla såväl nämnda utstämplade skog som å egendomen befintliga genom revirförvaltningen redan upphuggna skogsprodukter,

att köparen skall respektera ett för tiden till den 14 mars 1944 gällande avtal om rätt till jakt å egendomens skog,

att köparen såsom ägare av egendomen medgiver vattenfallsstyrelsen rätt att dels kostnadsfritt för all framtid bibehålla en över egendomen framdragen högspänningsledning, dels borttaga för ledningen hinderliga och för dess säkerhet farliga träd och buskar, vilka emellertid skola alltjämt tillhöra egendomens ägare och tillvaratagas av honom, dels ock för styrelsens personal erhålla obehindrat tillträde till egendomen för ledningens tillsyn och underhåll samt för reparation av densamma, skolande vattenfallsstyrelsen ersätta skada, som förorsakas genom trädens eller buskarnas borttagande eller genom vållande av styrelsens personal,

att vattenfallsstyrelsen till säkerhet för oförmälda rättigheter må till förmån för den av Kungl. Maj:t och kronan ägda strömfallsfastigheten Ekenäs 2² i Vinnerstads socken, Östergötlands län, erhålla servitutsinteckning i egendomen,

att köparen, innan sådan inteckning meddelats, skall vara skyldig att vid överlåtelse av egendomen eller del därav göra förbehåll om ifrågavarande rättigheters bestånd samt förbinda ny ägare att vid sådan överlåtelse göra enahanda förbehåll, samt

att innehavare av annan över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragen elektrisk ledning förbehålles rätt att bibehålla ledningen utan rätt för köparen till annan ersättning än av ledningens innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningen även om för skada, som förorsakas å kreatur.

11:o.

Kronoparken Skinnskatteberg i Västmanlands län.

De å kronoparken Skinnskatteberg i Skinnskattebergs socken, Västmanlands län, belägna lägenheterna TorrvalLEN, Mortorp och Grisnäs äro för tiden till den 14 mars 1943 utarrenderade till O. R. Olanders mot en arrendavgift, som för sista arrendeåret nedsatts från 600 till 520 kronor.

Lägenheterna äro belägna 35 kilometer från Köping, 1,5 kilometer från Uttersbergs järnvägsstation samt 1 kilometer från allmän väg, dit utfartsväg finnes. De omfatta omkring 31,25 hektar åker, 0,65 hektar äng och 5,56 hektar gärdesbackar. Olanders har sedan år 1928 sambrukat lägenheterna med Uttersbergs gård, som han förvärvade sistnämnda år. Sådant sambruk har ägt rum sedan omkring 100 år och ekonomibyggnaderna å Uttersberg äro uppförda med hänsyn till sambruket. Lägenheten TorrvalLEN angränsar Uttersbergs ägor. Uttersbergs gård omfattar omkring 200 hektar, varav 100 hektar åker, 10 hektar äng och 90 hektar skogsmark.

Sedan fråga uppkommit om lägenheternas försäljning, hölls uppskattningsförrättning år 1934. Då ifrågasatt försäljning kom emellertid icke till stånd. Sedan försäljningsfrågan ånyo blivit aktuell, ägde förnyad uppskattningsförrättning rum den 25 november 1941. Av det därvid förda protokollet jämte övriga ärendet tillhörande handlingar samt fem av distriktslantmätaren Pehr Båth upprättade kartor jämte avstyckningshandlingar inhämtas bland annat följande.

Till försäljning har föreslagits ett område, omfattande följande fastigheter, nämligen dels TorrvalLEN 1³ med undantag av ett område, som å en av omförmälda kartor, upprättad år 1932, utmärkts med A-B-C-D och som håller i areal 0,37 hektar, dels ock fastigheterna TorrvalLEN 1⁴, Mortorp 1⁶ och 1⁷ samt Grisnäs 1¹².

Arealen av saluområdet utgör omkring 88,45 hektar, varav 31,80 hektar åker, 5,75 hektar äng, 40,20 hektar skogsmark och 10,70 hektar impediment.

Å området finnas kronan tillhöriga byggnader, nämligen vid lägenheten Grisnäs boningshus, ladugårdsbyggnad, källare, visthusbod och loge,

vilka byggnader äro i stort sett i dåligt skick men tillräckliga för lägenhetens behov, samt vid lägenheten Torrvallen stugbyggnad och ladugårdsbyggnad, vilka ej på många år använts och befinna sig i mycket dåligt skick. Lägenheten Mortorp är obebyggd med undantag av en Skinnskattebergs församling tillhörig tvättstuga.

Åkerjorden och ängen äro av medelgod beskaffenhet.

Hävden är god. Dikningsförhållandena äro medelgoda.

Virkesförrådet har uppskattats till 3 509 kubikmeter, varav 2 809 kubikmeter barrskog och 700 kubikmeter lövskog, allt huvudsakligen medelålders skog av medelgod beskaffenhet.

Torvtäkt finnes till husbehov.

Över vissa av fastigheterna är framdragen högspänningsledning, tillhörig Krångede kraftaktiebolag, samt telefonledning, tillhörig telegrafverket.

Saluvärdet har uppskattats till 37 500 kronor, därav 1 945 kronor 20 öre utgöra av kronan förskotterad avstyckningskostnad och 23 300 kronor belöpa å skogsmark och skog. Arrendevärdet har beräknats utgöra 600 kronor.

Uppskattningsnämnden har ansett, att fastigheterna böra tillsammans utgöra en salulott, att av den totala åkerarealen en avsevärd del erfordras för betesändamål, att lägenheterna jämväl i fortsättningen böra brukas till Uttersbergs gård, varigenom lägenheterna kunna utnyttjas mest ekonomiskt, samt att Olanders bör erhålla hembuds rätt vid fastigheternas försäljning. Nämnden har därför föreslagit, att fastigheterna skola försäljas enligt 1929 års försäljningsförordning med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1942 och med hembuds rätt jämlikt 9 § förordningen för Olanders.

Arrendatorn Olanders har förklarat sig villig inköpa fastigheterna på föreslagna villkor. Han har därjämte förbundit sig att — under förutsättning att fastigheterna försäljas till honom — avstå från anspråk på ersättning av kronan för på hans bekostnad verkställd omläggning av viss väg genom saluområdet m. m.

Revirförvaltaren och överjägmästaren hava tillstyrkt försäljningen. Revirförvaltaren har meddelat, att värdet för kronan av den av Olanders avgivna förbindelsen kan uppskattas till omkring 2 000 kronor.

Överlantmätaren har upplyst, att hinder ej möter mot avstyckning från Torrvallen 1³ av området A-B-C-D för sammanläggning med i kronans ägo varande $\frac{1}{4}$ mantal Torrvallen nr 1 (1¹), som utgör stamfastighet till Torrvallen 1³ och 1⁴. Han har ansett den av uppskattningsnämnden föreslagna försäljningen lämplig att genomföra samt på anförda skäl förklarat, att minskning av skogstilldelningen åt lotten knappast kan ifrågakomma.

Egnahemsdirektören har efter besiktning av fastigheterna framhållit, att av den till försäljning avsedda åkern högst hälften torde vara av godartad beskaffenhet under det att återstående del är stenbunden och mycket svårbrukad. För ett jordbruk erforderliga åbyggnader saknas. Förutsättningar för nybildning av en bärkraftig självständig brukningsdel kan ej anses vara för handen. Behov av stödjordbruk eller förstärkningsjord synes ej före-

finnas. Av nämnda skäl har egna-hemsdirektören ansett det lämpligt, att Olanders förvärvar lotten.

Domänstyrelsen har för egen del icke något annat att erinra mot uppskattning-nämndens förslag än att tillträdesdagen bör bestämmas till den 14 mars 1943.

Det långvariga sambruk, som ägt rum mellan den i saluområdet ingående inägojorden och Uttersbergs gård, ävensom de av överlantmätaren och egna-hemsdirektören framförda synpunkterna synas mig väl motivera lottens försäljning till arrendatorn.

Med biträdande av domänstyrelsens förslag hemställer jag således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av kronoparken Skinnskatteberg i Skinnskattebergs socken, Västmanlands län, dels fastigheten Torrvallen 1³ med undantag av ett område med en areal av omkring 0,37 hektar, vilket område betecknats A-B-C-D å en i ärendet företedd kopia av avstyckningskartan för nämnda fastighet, dels ock fastigheterna Torrvallen 1⁴, Mortorp 1⁶ och 1⁷ samt Grisnäs 1¹² må såsom en lott med en areal av tillsammans omkring 88,45 hektar för en köpeskilling av 37 500 kronor, därav 1 945 kronor 20 öre utgöra förskotterad avstyckningskostnad, försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembuds rätt jämlikt 9 § förordningen för arrendatorn av fastigheternas inägojord O. R. Olanders samt med tillträde den 14 mars 1943 i då befintligt skick, därvid mellan Olanders och kronan förefintliga, på arrendekontraktet grundade fordringsanspråk med undantag av till äventyrs oguldna arrendeavgifter och skatter skola anses vara reglerade i och genom försäljningen samt under villkor i övrigt

att försäljningen icke omfattar andra å lotten befintliga byggnader och anläggningar än sådana, som tillhöra salulotten,

att Olanders är skyldig att omedelbart efter köpets avslutande på egen bekostnad ombesörja avstyckning av förenämnda område A-B-C-D för sammanläggning med kronan tillhöriga fastigheten Torrvallen 1¹ ävensom tåla de jämkningar i areal, gränser och eljest, vilka kunna komma att bestämmas vid berörda avstyckning,

att Olanders avstår från anspråk å ersättning av kronan för på hans bekostnad verkställd omläggning av samfälld väg å lägenheten Torrvallen och söderut å Uttersbergs gård.

Departement-
chefen.

att Olanders medgiver kronan rätt att fortfarande använda den sålunda omlagda vägen intill densamma kan bliva intagen som samfälld i stället för den nu samfällida vägen,

att Skinnskattebergs församling såsom ägare av fastigheten Mortorp 1⁴ förbehålles rätt att hava en å fastigheten Mortorp 1⁶ inom ägofigur nr 4 enligt avstyckningskartan befintlig, församlingen tillhörig tvättstuga kvarstående å dess nuvarande plats och att disponera för tvättstugan behöfelig tomtplats ävensom erforderlig utfartsväg, ägofigur nr 5 å samma karta, allt mot en årlig ersättning av 5 kronor till ägaren av fastigheten Mortorp 1⁶, samt

att Krångede kraftaktiebolag och telegrafverket, vilka äro innehavare av över salulotten med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar, förbehållas rätt att under den tid tillstånden avse hava ledningarna kvarstående och nyttja desamma utan rätt för köparen till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

12:o.

Trysunda 1² i Västernorrlands län.

Kronoegendomen Trysunda nr 1, ett fiske, i Nätra socken, Västernorrlands län, omfattar ett antal öar med en landareal av omkring 377 hektar.

Enligt arrendekontrakt den 1 och den 7 februari 1941 är egendomen utarrenderad till vid Trysunda fiskläge bosatta fiskare under en tid av tio år, räknad från och med den 1 januari 1941, mot ett årligt arrende av 300 kronor. Från arrendet har för att ställas under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning undantagits den till egendomen hörande landarealen förutom hamnområdet vid Trysunda fiskläge.

Kronan tillhöriga åbyggnader vid fiskläget, vartill är att räkna endast en därstädes befintlig kapellbyggnad med tillhörande klockstapel, ankommer det på arrendatorerna att utan avkortning i arrendet väl underhålla och vid avträdandet avlämna i fullgott skick. Byggnaderna skola genom arrendatorernas försorg vara brandförsäkrade för kronans räkning.

Vederbörande revirförvaltare anförde vid avgivande den 4 december 1940 av utredning och förslag rörande utarrendering från den 1 januari 1941 av Trysunda kronofiske, att ifrågavarande kapellbyggnad med till-

hörande begravningsplats syntes vara att betrakta som kronans egen-
dom men att det kunde ifrågasättas, huruvida bestämmelser angående un-
derhåll m. m. av en byggnad av detta slag borde ingå i arrendet, samt
att det i varje fall syntes lämpligare, att kronans eventuella rättsanspråk å
densamma överlätas å Nätra församling, varigenom såväl kronan som
arrendatorerna bleve befriade från underhåll och tillsyn av byggnaden. I
skrivelse till domänstyrelsen den 11 augusti 1941 har revirförvaltaren seder-
mera meddelat, att vid besiktning som han nämnda år verkställde å Trys-
sunda arrendatorerna påyrkade, att åtgärder vidtoges i syfte att de bleve
befriade från skyldigheten att underhålla kapellbyggnaden. Revirförval-
taren föreslog samtidigt, att församlingen måtte erbjudas att övertaga ka-
pellbyggnaden jämte befintlig kyrkogård om cirka 0,03 hektar ävensom
ytterligare för särskild begravningsplats behövt område, högst 0,25 hektar.

Överjägmästaren har tillstyrkt revirförvaltarens förslag.

Nätra församling har på därom gjord förfrågan förklarat sig villig över-
taga kapellbyggnaden m. m. med den rätt kronan kan äga till densamma
och att därvid bekosta avstyckning samt lagfart och övriga med överlåtelse-
n förenade utgifter.

Avstyckning har på domänstyrelsens föranstaltande numera verkställts
av det område varå kapellbyggnaden är belägen med tillhörande kyrko-
gård, omfattande 0,0428 hektar, ävensom av ett område med en areal av
0,1509 hektar för ytterligare behövt begravningsplats eller tillsammans 0,1937
hektar. Den nybildade fastigheten betecknas Trysunda 1².

Arrendatorerna hava förklarat sig villiga att utan nedsättning av arrende-
avgiften avstå från i arrendet ingående del av den avstyckade fastigheten
jämte därå befintliga anläggningar.

Med skrivelse den 17 september 1942 har *domänstyrelsen* underställt
ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört i huvudsak följande.

Jämväl styrelsen anser lämpligt att kapellbyggnaden överlåtes å försam-
lingen. I överlåtelsen bör även ingå till begravningsplats behövt område.
Mot det avstyckade området, vilket godtagits av ombud för församlingen,
har styrelsen icke något att erinra. Överlåtelsen bör ske avgiftsfritt och
på angivna villkor i övrigt. Enligt av revirförvaltaren under hand läm-
nad uppgift utgör avstyckningskostnaden, som förskotterats av reviret,
tillsammans 50 kronor, varav 35 kronor arvode till förrättningsmannen
och 15 kronor utgifter för hantlangning.

Med biträdande av domänstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl.
Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av kronoegendomen Trysunda nr 1 i Nätra socken,
Västernorrlands län, fastigheten Trysunda 1² med därå be-
fintlig kapellbyggnad m. m. må med den rätt kronan kan
äga till densamma genom domänstyrelsens försorg utan
vederlag överlåtas å Nätra församling under villkor i övrigt
att fastigheten överlåtes i befintligt skick att tillträdas
omedelbart,

Departement-
chefen.

att församlingen bekostar avstyckning och lagfart samt övriga med överlåtelsen förenade utgifter, samt

att församlingen ensam svarar för uppförande och underhåll av det stängsel kring fastigheten, som revirförvaltaren kan finna erforderligt.

Vad departementschefen ovan under punkterna 1:o—12:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämna, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Gustav T. Roupe.